

Rapport avseende fördelning av resurser ur områdes-, ålders- och könsperspektiv vid fritidsnämnden i Jönköpings kommun

2003-09-16
Hans Carlson
Johan Bokinge

<u>1</u>	<u>INLEDNING</u>	3
<u>2</u>	<u>MÅLSÄTTNINGAR</u>	4
<u>3</u>	<u>RESURSFÖRDELNINGSSYSTEM</u>	5
<u>4</u>	<u>FÖRBRUKNING AV RESURSER UTIFRÅN ÅLDER OCH KÖN</u>	6
<u>5</u>	<u>FÖRBRUKNING AV RESURSER UTIFRÅN GEOGRAFISK BELÄGENHET</u>	8

Rapport avseende fördelning av resurser ur områdes-, ålders- och köns- perspektiv vid fritidsnämnden i Jönköpings kommun

1 Inledning

1.1 Sammanfattning

Vi har granskat hur fritidsnämndens resurser har fördelats ur områdes-, ålders- och könsperspektiv. I Kommunprogrammet anges att barn och ungdomar särskilt skall prioriteras i fritidsverksamheten. *Vår granskning visar att ca 85 procent av nämndens resurser satsas på barn och ungdomar.*

I Kommunprogrammet sägs att kommunen särskilt skall medverka till att resurserna fördelas på ett rättvist sätt mellan pojkar och flickor. *Vi har efter vår granskning konstaterat att flickor utnyttjade ca 40 procent av de resurser som fritidsnämnden satsade på barn och ungdomar 2002. Detta innebär att fritidsnämnden inte når det uppställda målet om rättvis fördelning. En grundläggande fråga för fritidsnämnden är om och i så fall hur den skeva fördelningen mellan könen skall behandlas. Skall fritidsnämnden satsa på verksamheter som i högre grad tilltalar flickor eller skall man verka för att fler flickor deltar i nuvarande verksamheter?* I detta sammanhang är det viktigt att notera att kulturnämnden och kulturskolan (skol- och barnomsorgsnämnden) har verksamheter där flickorna är i majoritet. T ex lånade flickorna 2002 ca tre gånger så många böcker som pojkarna. I kulturskolans frivilliga verksamheter (musik, dans, bild, drama/teater) deltog under höstterminen 2002 cirka 60 procent flickor och 40 procent pojkar. Det är sålunda inte korrekt att, utan vidare utredningar, hävda att Jönköpings kommun totalt sett satsar mer resurser på pojkar än på flickor. Vi kan dock konstatera att när det gäller fritidsnämndens verksamhet utnyttjas den endast till 40 procent av flickor.

Vi har konstaterat att fritidsområdena Kungsängen, Råslätt, Ljungarum och Bankeryd har fler barn och ungdomar per fritids- och rekreationsanläggning och bidragsberättigad förening än övriga fritidsområden. Vi har även konstaterat att resursfördelningssystemet medför att till fritidsområdena Kungsängen, Huskvarna och Råslätt har fördelats extra resurser. Minst resurser har fördelats till fritidsområdena Gränna, Bankeryd och Bergslagen. Det förefaller således som att fritidsområdena Ljungarum och Bankeryd, jämfört med andra områden, har många barn och ungdomar per anläggning och förening samtidigt som de ej erhåller extra resurser.

Nämnden saknar till viss del uppgifter om hur resurserna fördelas mellan olika åldersgrupper, kön och geografiska områden. För att kunna mäta måluppfyllelsen ur dessa aspekter krävs ett förbättrat uppföljningssystem.

1.2 Bakgrund

I Jönköpings kommuns kommunprogram uttrycks det tydligt att kommunens fritidsverksamhet i första hand skall riktas mot barn och ungdomar. Bl a uttrycks det att aktiviteter skall erbjudas i närområdet och resurserna skall fördelas rättvist mellan könen.

En stor del av kommunens frivilliga barn- och ungdomsverksamhet bedrivs inom fritidsnämndens verksamhetsområde. Fritidsnämnden hanterar bl a fritidsgårdar, föreningsbidrag, bad- och idrottsanläggningar.

1.3 Syfte, metod och avgränsningar

Projektets syfte har varit att undersöka om fritidsnämnden uppfyller målen i punkt 3 under rubriken fritid i kommunprogrammet (se avsnitt 2.1).

Granskningen har utförts genom intervjuer med fritidsdirektör, chefen för verksamhetsavdelningen, chefen för barn- och ungdomssektionen och fritidskonsulent och genom studier av skriftlig dokumentation som har erhållits från förvaltningen.

2 Målsättningar

2.1 Målsättningarna i kommunprogrammet

Barn- och ungdomsverksamheten behandlas i kommunprogrammets avsnitt om fritid. I den tredje punkten anges att:

3. Barn och ungdomar skall särskilt prioriteras i verksamheten. Kommunen skall medverka till att de erbjuds stimulerande fritidsverksamhet i sitt närområde och att resurserna fördelas på ett rättvist sätt mellan pojkar och flickor. Ungdomars behov av veckoslutsaktiviteter skall särskilt stärkas

2.2 Fritidsnämndens målsättningar

Fritidsnämnden har tagit fram en mål och handlingsplan för 1999 till 2002 där fritidsnämndens verksamhetsidé finns beskriven. Det anges bl a att ”barn och ungdomar är den högst prioriterade verksamheten”. Under verksamhetsrubri-

ken ”barn och ungdom ” anges att fritidsnämndens verksamheter skall omfatta och vara tillgänglig för alla barn och ungdomar utifrån deras egna behov. Detta skall ge dem ”förutsättningar för en stimulerande fritid och bättre uppväxtvillkor”. Det anges även att barn och ungdomars inflytande och engagemang i verksamheterna skall öka.

3 Resursfördelningssystem

3.1 Allmänt

Verksamhetsbudgeten (ej lokaler) och personalresurser inom barn- och ungdomssektionen fördelas på fritidsområden genom ett resursfördelningssystem. Syftet med resursfördelningen är att öka tillgängligheten till fritidsverksamheter för alla barn och ungdomar i kommunen utifrån ett socioekonomiskt rättvisesystem. Fördelningssystemet grundar sig på fyra kriterier

- antal barn och ungdomar
- invandrabakgrund
- disponibel medelinkomst
- socialbidragstagande barnfamiljer

Den geografiska fördelningsgrunden utgörs av nio fritidsområden som överensstämmer med högstadieskolornas upptagningsområden,

KU	Kungsängen (Jönköping-Öster, Huskvarna)
RO	Rosenlund (Jönköping-Öster, Tenhult)
HU	Huskvarna (Huskvarna, Lekeryd)
GR	Gränna (Gränna-Visingsö, Skärstad-Ölmstad)
BA	Bankeryd
JU	Junedal (Jönköping-Väster)
LJ	Ljungarum (Jönköping-Väster, Jönköping-Söder, Bottnaryd, Norrahammar)
BE	Bergslagen (Månsarp-Taberg, Norrahammar)
RÅ	Råslätt (Jönköping-Söder, Barnarp)

3.2 Tillämpade fördelningsnycklar

Utifrån ovanstående fördelningsmodell har följande fördelningsnycklar fastställts för 2003 års verksamhet per fritidsområde.

	KU	RO	HU	GR	BA	JU	LJ	BE	RÅ	Sum
Fördelning (%) utifrån samtliga kriterier	16	10	14	7	7	13	11	8	14	100
Över genomsnitt	X		X			X			X	
Fördelning (%) utifrån enbart socioekonomiska kriterier	20	10	12	6	6	10	10	8	18	100
Över genomsnitt	X		X						X	

Som framgår ovan har till fritidsområdena Kungsängen, Huskvarna, Junedal och Råslätt fördelats extra resurser. Om fördelningsnycklarna rensas för antal barn och ungdomar per fritidsområde kvarstår att till fritidsområdena Kungsängen, Huskvarna och Råslätt har fördelats extra resurser. Minst resurser har fördelats till fritidsområdena Gränna, Bankeryd och Bergslagen.

4 Förbrukning av resurser utifrån ålder och kön

4.1 Allmänt

För att granska hur fritidsnämnden når upp till målsättningarna att barn och ungdomar skall prioriteras i verksamheten och att en rättvis fördelning skall råda mellan pojkar och flickor har vi beräknat hur stora resurser som satsas på de prioriterade grupperna. Vid beräkningen har vi utgått från resursförbrukningen vid verksamhetsavdelningen där kärnverksamheten bedrivs. Det finns fem verksamheter vid verksamhetsavdelningen; idrottshus och sporthallar, basängbad, barn och ungdom, bidrag till föreningar samt gemensam administration. Principerna som har använts beskrivs nedan. Alla beräkningar finns redovisade i bilaga 1.

4.2 Badanläggningar

När det gäller badanläggningar har förvaltningens besöksstatistik för inomhusbad och tempererade bad för 2002 använts. Besöksstatistiken visar att 62 procent av besökarna är 0-25 år. Detta innebär att 62 procent av resurserna kan

hänförs till barn och ungdom. Besöksstatistiken visar inte fördelningen mellan könen. Förvaltningens ansvarige tjänsteman uppskattar att ungefär lika många flickor som pojkar utnyttjar badanläggningarna. Resurserna kan med utgångspunkt från denna uppskattning fördelas lika mellan könen.

4.3 Idrotts- och sporthallar

Under vecka 8 (2003) registrerade förvaltningen alla aktiviteter i idrottshus och sporthallar med hänsyn till deltagarnas ålder och kön. Uppgifterna har använts för att fördela resursförbrukningen med avseende på ålder och kön. Barn och ungdomar mellan 0 och 25 år nyttjade 91 procent av tiderna. Av dessa tider svarade flickorna för 27 procent och pojkarna för 73 procent. Resursförbrukningen kan antas fördelas i enlighet med ovanstående.

4.4 Föreningsverksamhet

Förvaltningen har sammanställt deltagaraktiviteter per ålderskategori. För 2002 utgjorde deltagaraktiviteterna i ålderskategorin 7-25 år 94 procent av de totala aktiviteterna. Deltagaraktiviteterna finns inte registrerade per kön. Däremot är uppgifterna om antalet medlemmar fördelade per kön i de föreningar som erhåller bidrag. I ålderskategorin 7-25 år är 45 procent av medlemmarna flickor. Resursförbrukningen kan antas fördelas i enlighet med ovanstående.

4.5 Barn och ungdom

Verksamheten ”barn och ungdom” förs i sin helhet till barn- och ungdomsverksamheten.

4.6 Övrig verksamhet

Resursförbrukningen vid förvaltningens övriga verksamheter fördelas med utgångspunkt från fördelningarna beskrivna i avsnitten 4.2 - 4.5 Gemensam administration och nämndens verksamhet fördelas efter det vägda genomsnittet för fördelningsnycklarna ovan. Se också bilaga 1.

4.7 Resultat

Med utgångspunkt från antagandena 4.1 till 4.6 har konstaterats att knappt 90 procent av nämndens resurser år 2002 har använts till verksamhet för barn och ungdomar. Av dessa resurser har knappt 40 procent utnyttjats av flickor. Flickor har framförallt utnyttjat idrottshus, sporthallar och fritidsgårdar i lägre utsträckning än pojkar.

4.8 Diskussion/kommentar

Vi har konstaterat att flickor utnyttjade ca 40 procent av de resurser som fritidsnämnden satsade på barn och ungdomar 2002. I detta sammanhang är det viktigt att notera att kulturnämnden och kulturskolan (skol- och barnomsorgsnämnden) har verksamheter där flickorna är i majoritet. T ex lånade flickorna 2002 ca tre gånger så många böcker som pojkarna. I kulturskolans frivilliga verksamheter (musik, dans, bild, drama/teater) deltog under höstterminen 2002 cirka 60% flickor och 40% pojkar.

Det är sålunda inte korrekt att, utan vidare utredningar, hävda att Jönköpings kommun satsar mer resurser på pojkar än på flickor.

En grundläggande fråga för fritidsnämnden är om och i så fall hur den skeva fördelningen mellan könen skall behandlas. Skall fritidsnämnden satsa på verksamheter som i högre grad tilltalar flickor eller skall man försöka få fler flickor att delta i nuvarande verksamheter?

5 Förbrukning av resurser utifrån geografisk belägenhet

5.1 Allmänt

I kommunprogrammet anges bl a att barn och ungdomar skall erbjudas stimulerande fritidsverksamhet i sitt närområde. För att granska hur fritidsnämnden når upp till målsättningarna avseende fritidsverksamhet i närområdet har vi granskat antal fritids- och rekreationsanläggningar och antalet bidragsberättigade föreningar fördelat per fritidsområde. Sakuppgifterna har erhållits från fritidsförvaltningen.

5.2 Fritids- och rekreationsanläggningar i Jönköpings kommun

I bilaga 2 redovisas en sammanställning av anläggningar per fritidsområde. Om antalet anläggningar ställs i relation till antalet barn och ungdomar framkommer att fritidsområdena Kungsängen, Råslätt, Junedal, Ljungarum och Bankeryd har fler barn och ungdomar per anläggning än övriga fritidsområden.

5.3 Bidragsberättigade föreningar i Jönköpings kommun

I bilaga 3 redovisas en sammanställning av bidragsberättigade föreningar per fritidsområde. Om antalet bidragsberättigade föreningar ställs i relation till antalet barn och ungdomar framkommer att fritidsområdena Ljungarum, Råslätt, Bankeryd och Kungsängen har fler barn och ungdomar per förening än övriga fritidsområden.

5.4 Resultat

Om mätningarna enligt ovan läggs samman framkommer att fritidsområdena Kungsängen, Råslätt, Ljungarum och Bankeryd har fler barn och ungdomar per anläggning och förening än övriga fritidsområden.

5.5 Diskussion/kommentar

Vi har konstaterat att fritidsområdena Kungsängen, Råslätt, Ljungarum och Bankeryd har fler barn och ungdomar per anläggning och förening än övriga fritidsområden. Vi har tidigare (se 4.2 ovan) konstaterat att resursfördelningsystemet fr om 2003 medför att till fritidsområdena Kungsängen, Huskvarna och Råslätt har fördelats extra resurser. Minst resurser har fördelats till fritidsområdena Gränna, Bankeryd och Bergslagen. Det förefaller således som att det för fritidsområdena Ljungarum och Bankeryd ej råder samstämmighet mellan satsade resurser och behov enligt vår granskning ovan.